

EDUSKUNNAN HALLINTOVALIOKUNNALLE

ASIA

Lausunto valtioneuvoston selonteosta koskien sisäistä turvallisuutta (VNS 6/2025 vp).

LAUSUNNON ANTAJAT

Suomen pelastusalan ammattilaiset SPAL ry
Puheenjohtaja Jari Koivuluoma
Puh. 044 901 8465
jari.koivuluoma@spal.fi

Ammattiliitto Jyty
Pasi Jaakkola
Pelastusalan neuvottelupäällikkö
Puh. 040 612 7616
pasi.jaakkola@jytyliitto.fi

LAUSUNTO

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto ja toteamme hallintovaliokunnalle seuraavaa:

Suomen pelastusalan ammattilaiset SPAL ry sekä Ammattiliitto Jyty ovat yhdistyneet siten, että SPALin jäsenet ovat myös Jytyn jäseniä. Ammattiliitto Jyty hoitaa jatkossa Jyty/SPAL jäsenten edunvalvonnan sekä pääosan Jyty/SPALin viestinnästä. Jatkossa Jyty antaa myös lausunnot ainakin useimmissa sellaisissa kysymyksissä ja tapauksissa, jotka koskevat pelastus-, ensihoito ja hätäkeskusaloja.

Jyty/SPAL antaa seuraavan lausunnon sisäistä turvallisuutta koskevasta valtioneuvoston selonteosta:

Sisäisen turvallisuuden selonteko on 24 sivuinen teos, jossa käytännössä vasta johtopäätösosiossa mainitaan ensimmäisen kerran pelastustoimi tai hätäkeskustoiminta. Toki selonteossa aiemmin käsitelty väestönsuojelua koskeva osio koskettaa myös pelastustoimea.

Pelastustoimen osalta selonteon viimeisellä sivulla mainitaan:

”Pelastustoimen viranomaisten suorituskykyä tulisi edelleen kehittää vastaamaan paremmin toimintaympäristön muutokseen, ottaen huomioon pelastusviranomaisten kyvyn huolehtia siviiliväestöön kohdistuviin ughiin varautumisesta ja sen edellyttämistä järjestelyistä. Sisäisen turvallisuuden viranomaisille tulisi kehittää yhteiset, turvalliset ja yhteensopivat tilannekuva- ja viestiyhteydet, jotka mahdollistavat tiiviin yhteistyön ja reaaliaikaisen ja tietoturvallisen tiedonsiirron normaalioloissa, häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.”

Pelastustoimea koskevassa kohdassa edellytetään kahteen kertaan, että jotakin – sinänsä keskeistä – asiakohtaa *tulisi kehittää*. Kuitenkaan minkäänlaisia keinoja ei ole annettu tai ehdotettu sille, miten mainittuja kohtia tulisi kehittää. Ottaen huomioon pelastustoimen keskeisen merkityksen sisäisen turvallisuuden tuottajana, pelastustoimea koskeva kirjaus selonteossa jää valitettavan yleiselle tasolle.

Hätäkeskuslaitoksia koskeva maininta rajoittuu käytännössä tavoitteeseen 630 henkilötyövuodesta. Tavoite on sinällään kannatettava, mutta mitään konkretiaa tavoitteen saavuttamiseksi ei esitetä.

Sopimuspalokuntatoiminnan rooli sisäisen turvallisuuden tuottajana on merkittävä. Selonteossa sopimuspalokuntia koskeva osuus rajoittuu kuitenkin käytännössä virkkeeseen:

”Erityisesti sopimuspalokunnilla on merkittävä rooli ensivastetoimijoina ja pelastuspalvelujen tuottajina ja niiden toimintaedellytyksistä tulee huolehtia.”

Sopimuspalokuntia koskeva kirjaus on sisällöltään varsin vaatimaton.

Selonteon toinen luku ”Sisäinen turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä” sisältää eri tilastojen lisäksi kaikkia viranomaisia (myös pelastustoimea) koskevia yleisiä huomiota ja myös tavoitteita. Konkretian tasolle näissä ei kuitenkaan juuri ole menty.

Esimerkiksi lisääntyneet sään ääri-ilmiöt ja ilmastonmuutos aiheuttavat jatkossa yhä enemmän myrskyjä, tulvia, metsäpaloja ja muita luontokatastrofeja. Pelastustoimen merkitys näistä aiheutuvien vahinkojen torjunnassa on aivan keskeinen. Selonteossa olisi ollut toivottavaa avata myös tätä näkökohtaa nimenomaan pelastustoimen näkökulmasta. Jyty/SPALin valitettava käsitys ja pelko on se, että luontokatastrofien aiheuttamiin vahingontorjuntoihin ei tällä hetkellä ole käytettävissä riittävää henkilöstöresurssia.

Suomenlahdella Venäjän varjolaivasto saattaa milloin tahansa aiheuttaa merkittävän Suomeen rantautuvan öljyvahingon. Myös pelastustoimi osallistuu tällöin vahingontorjuntaan. Minkälaiset ovat pelastustoimen resurssit laajoissa öljyvahingoissa? Ovatko resurssit riittävät tai tarvitaanko lisäpanostusta?

Myös mahdolliset hybridi-iskut voivat työllistää pelastustoimea eri tavoin. Esimerkiksi vesihuoltoon tapahtuvan iskun jälkeen pelastustoimen osuus korvaavan vesihuollon järjestämisessä voi olla merkittävä.

Aivan oma tilanteensa on se, mikäli Suomi joutuu aseellisen hyökkäyksen kohteeksi. Tällöin jokaiseen sisäisen turvallisuuden tuottajaan kohdistuu omat paineensa ja vaatimuksensa. Vaikka pelastustoimessa on viime vuosina herätty myös puolustustilan aikaiseen varautumiseen, on Jyty/SPALin näkemyksen mukaan tässä asiassa vielä paljon tehtävää erityisesti operatiivisen henkilöstön osaamisen osalta.

Loppukommenttina Jyty/SPAL toteaa sisäisen turvallisuuden selonteosta, että pelastustoimea ja hätäkeskustoimintaa ei riittävästi tunnusteta tai nähdä sisäisen turvallisuuden tekijänä. Vaikka pelastustoimi onkin osa hyvinvointialueiden palvelua ja ehkä lähempänä sote-maailmaa kuin perinteisiä sisäisen turvallisuuden tuottajia, tulisi pelastustoiminta – vakituinen ja sopimuspälokuntatoiminta – tuoda lähemmäksi ja tunnustetummaksi osaksi perinteisiä sisäisen turvallisuuden toimijoita.

Helsingissä 18.2.2026

Pasi Jaakkola
pelastusalan neuvottelupäällikkö, Ammattiliitto Jyty

Jari Koivuluoma
puheenjohtaja, Suomen pelastusalan ammattilaiset SPAL